

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „КВАЛИФИКАЦИЯ”

Въведение

Преходът към икономика, базирана на знанието, поставя нови предизвикателства пред развитието на човешките ресурси и определя ключовата роля на учителя. Целите, заложи в програмата, са пряко съобразени с Програмата за развитие на образованието, науката и младежките политики в Република България 2009-2013 г. и отчитат специфичните особености и традиции на българската образователна среда, като представляват основен елемент от програмата на правителството за европейско развитие на България.

С предложените дейности се изпълнява политиката на Министерството на образованието, младежта и науката (МОМН) за осигуряване на по-високо качество на образованието. Системата за повишаване квалификацията на педагогическите кадри е един от инструментите за успешното реализиране на тази основна стратегическа цел и в същото време – гарант за постигането на високи резултати в обучението на учениците, необходимо условие за професионалното израстване на кадрите. Предложените в операцията дейности водят до:

- укрепване на административния капацитет на образователните институции за осигуряване високо качество на образователните услуги;
- повишаване компетентностите на учителите и директорите за преодоляване на дефицита в професионалните, педагогическите и специалните умения;
- създаване на условия, мотивиране на директорите да разширяват и усъвършенстват компетенциите и уменията си и търсене на възможности за кариерно развитие.

Национална програма „Квалификация” отразява целите на администрацията на Министерството на образованието, младежта и науката за 2011 г.

1. Необходимост

За да посрещнат образователните изисквания на XXI век, педагогическите специалисти трябва да заемат много по-активна роля в протичащите в училището процеси и да бъдат много повече от изпълнители на нареждания, спазващи нормативната уредба. Те трябва все повече да се концентрират върху процесите на преподаване и учене и резултатите от тях. Учителят от основен източник на знания се

превръща в медиатор за децата и учениците при овладяване основите на знанието и изграждането на практически умения за пълноценно участие в обществените процеси.

По-голямата децентрализация се свързва с по-голямата автономност на училището, по-голямата отговорност за представянето му и по-ефективното използване на модерните практики в процеса на преподаване. Управлението на училището оказва голямо влияние върху ефективността на учителите и условията им на труд, както и върху резултатите от постиженията на учениците. Днес училищните ръководители се изправят пред нови предизвикателства, свързани с техническия прогрес и глобализацията.

Директорът на училището осъществява държавната политика в областта на образованието и правилната организация на управлението на училищните кадри, учебно-възпитателния процес и цялостната административно-управленска и финансова дейност в училището. Действията на директора за изпълнение на ясно поставените цели и задачи, свързани с учебния процес и постиженията на учениците, включват контрол на качеството на преподаване на учителите в училището, директното наблюдение в процеса на преподаване и даването на обратна информация на учениците и учителите.

Демаркация:

С предложените дейности се допълват, без да дублират, допустимите дейности, предвидени в операцията за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Квалификация на педагогическите специалисти” по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Ос 3. Операцията „Квалификация на педагогическите специалисти” по ОП РЧР доразвива операция BG 051PO001-3.3.02 – компонент I „Повишаване на квалификацията и/или придобиване на нова професионална квалификация на учителите и педагогическите кадри в детските градини, училищата и обслужващите звена в системата на образованието”, която приключи, без да са изпълнени основните допустими дейности.

В Национална програма „Квалификация” са предвидени конкретни мерки за 2011 г. и дейности за реализирането, ориентирани към:

- подкрепа при разработването на проект на държавен образователен стандарт за статута на педагогическите специалисти, предвидените дейности в мярка 7.1 от приложение № 1 към програмата;
- укрепване на административния капацитет на регионалните инспекторати по образованието чрез обучение на експертите по квалификация, за

които не са предвидени дейности, в т. ч. и обучение по ОП РЧР дейност 7.2.1 от мярка 7.2 от приложение № 1 към програмата;

- укрепване на административния капацитет на детските градини, училищата и обслужващите звена за осигуряване високо качество на образователните услуги – по отношение на вътрешноучилищната квалификация, а също и за създаване на е-среда за учене - дейност 7.2.2 и 7.2.3 от мярка 7.2 и мярка 7.3 от приложение № 1 към програмата;
- повишаване квалификацията на учители, които работят по приоритетни направления, и подкрепа на изявени учители чрез популяризиране на добри практики; Предвидените в Националната програма дейности не са включени в операция „Квалификация на педагогическите специалисти” по ОП РЧР – дейностите по мерки 7.4 и 7.5 от приложение № 1 към програмата. Част от дейностите са продължение на обучение, проведено през 2010 г. по Национална програма „Квалификация“ – например обучение на начални учители по програма за предприемачество и организирането и провеждането на конкурсите „Училището – желана територия“ и „Добри педагогически практики по гражданско образование”. Подкрепят се обучения, които до момента не са включвани в програми – например обучение на учители по физика в ЦЕРН.

2. Цели

Основна цел: Повишаване на качеството и ефективността на образование на всички нива в българската образователна система чрез изграждане и усъвършенстване на ключови компетентности на педагогическите специалисти, отговарящи на новите изисквания за качествено образование на младите хора.

Специфични цели: Подкрепа на системата за кариерно развитие, реализиране на поддържаща и надграждаща квалификация на педагогическите специалисти, както и осигуряване на среда, методика и учебни материали за е-обучение (дистанционно обучение).

Проследяване прилагането на иновации в управлението и обмена на добри практики ще предоставят възможност за измерване на ефикасността и приложимостта на планираните обучения.

2.1. Повишаване авторитета на учителската професия и социалния статус на учителите чрез усъвършенстване на система за повишаване квалификацията на учителите, осигуряване на възможност за кариерно израстване в длъжността и мотивиране за развитие.

2.2. Обезпечаване на нормалното и пълноценното осъществяване на училищното възпитание и образование чрез създаване на условия за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти като предпоставка за професионалното им развитие, включително в съответствие с потребностите на образователната институция.

2.3. Поетапна подготовка на системата на предучилищното и училищното образование за пълното въвеждане на системата за кариерно развитие.

2.4. Утвърждаване и развитие на системата за кариерно израстване на педагогическите специалисти.

2.5. Подкрепа на обучителния модел на управление чрез осигуряване обучение на директори, насочено към подобряване на качеството и ефективността на управленския процес.

2.6. Внедряване на е-среда за съчетано учене за нуждите на училищните директори.

2.7. Създаване на условия за повишаване капацитета на учителите по приоритетни направления:

2.8. Създаване на условия за популяризиране и обмен на иновативни педагогически практики.

3. Обхват

директори - 200

учители - 300

експерти - 60

4. Общ бюджет на програмата – 300 000 лв.

5. Бенефициенти – образователни и обучителни институции

6. Процедура:

а) по Закона за обществените поръчки; Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки

б) конкурси;

в) по двустранна договореност със сродни образователни институции от Европейския съюз.

7. Дейности:

7.1. Създаване и апробиране на „профил на педагогическия специалист” (портфолио) на учителя и директора като инструмент на системата за управление на качеството.

7.2. Подготовка на системата на предучилищното и училищното образование за подкрепа на кариерното развитие: обучение на експертите по квалификация за подкрепа на системата за кариерно развитие, както и подготовка за въвеждане на системата за кариерно развитие на директори.

7.3. Внедряване на е-среда за съчетано учене за нуждите на училищните директори чрез изготвяне, внедряване и апробиране на два интернет-базирани инструмента (дистанционни курсове) с онлайн достъп.

7.4. Обучение на учителите по приоритетни направления: гражданско образование, физика, чужд език, предприемачество и др.

7.5. Популяризиране и обмен на добри практики чрез организиране и провеждане на конкурси и конференции, както и издаване на сборници с класираните материали съгласно приложения № 1, 2 и 3 към програмата.

7.6. Проследяване прилагането на иновации в управлението, провокирани от обучението в изпълнение на програмата, и оптимизиране на действащия модел за квалификация чрез апробиране и внедряване на регистър за обучение на директори

8. Мониторинг и оценка

Изготвяне на анализ и публикуване на резултатите на интернет страницата на МОМН, в т.ч. на междинния отчет по изпълнението.

Приложения:

1. Таблица с дейности.
2. Регламент за провеждане на Национален конкурс „Училището – желана територия за ученика”.
3. Регламент за провеждане на Национален конкурс за учители „Добри педагогически практики по гражданско образование”.

**Приложение № 1 към т. 7.5
от „Национална програма
„Квалификация“**

Дейности по Национална програма „КВАЛИФИКАЦИЯ“

Мерки	Дейности	Срок	Индикатори за изпълнение
7.1. Подготовка за изработване на Стандарт за статута на педагогическите специалисти	<p>7.1.1. Създаване профил на педагогическия специалист (портфолио) на учителя</p> <p>7.1.2. Създаване профил на педагогическия специалист (портфолио) на директора</p> <p>7.1.3. Апробиране на профил на педагогическия специалист и профила на директор (портфолио) чрез работни семинари в 6 фокус групи</p> <p>7.1.4. Провеждане на конференция за обсъждане на профила</p>	Декември 2011 г.	<p>Изготвени и апробирани портфолио на учителя и портфолио на директора</p> <p>Проведени 6 работни срещи 6 семинара с по 20 участници – експерти, директори, учители</p> <p>Проведена една конференция с 60 участници</p>
7.2. Конкретни действия за поетапна подготовка на системата на предучилищното и училищното образование за подкрепа на системата за кариерно развитие	<p>7.2.1. Обучение на експертите по квалификация в РИО</p> <p>7.2.2. Създаване на програми за развиване и надграждане на управленски компетентности у директори</p> <p>7.2.3. Обучения за развиване и надграждане на управленски компетентности</p>	Април Октомври	<p>Проведени две обучения с 28 експерти</p> <p>Изготвени и сертифицирани две програми</p> <p>60 директори с формирани наставнически умения за подпомагане на новоназначени директори в управление на учебна среда</p>
7.3. Внедряване на е-среда за съчетано учене за нуждите на училищните директори	<p>7.3.1. Пилотни обучения - курсове за съчетано учене в електронна среда (дистанционно обучение) за поддържаща квалификация за директори</p> <p>7.3.2. Въвеждане и поддръжка на е-среда за съчетано учене</p>	Декември	60 директори. Развити умения за обучение в електронна среда, надградени умения, два интернет базирани инструмента с онлайн достъп

<p>7.4. Създаване на условия за повишаване капацитета на учителите по приоритетни направления:</p>	<p>7.4.1. Организиране на национален конкурс „Добри педагогически практики по гражданско образование” за учители съгласно приложения регламент.</p> <p>7.4.2. Провеждане на обучение на учители съвместно с института Сервантес</p> <p>7.4.3. Организиране на обучение на учители по физика в ЦЕРН</p> <p>7.4.4. Обучение на учители от началния етап на училищното образование по програма „Предприемачество”</p>	<p>Октомври</p> <p>Декември</p> <p>Юли</p> <p>Септември</p>	<p>Проведен национален конкурс „Добри педагогически практики по гражданско образование” - 25 участници</p> <p>обучени 14 учители по испански език</p> <p>обучени 40 учители по физика</p> <p>обучени 300 учители 28 обучители</p>
<p>7.5. Създаване на условия за популяризиране и обмен на иновативни педагогически практики.</p>	<p>7.5.1. Организиране и провеждане на национален конкурс „Училището – желана територия за ученика” съгласно приложения регламент.</p> <p>7.5.2. Организиране и провеждане на конкурс „Иновативни практики в управлението“.</p> <p>7.5.3. Издаване на сборник с класираните материали (доклади, съобщения и др.) от Националната конференция по физика (7-10 април 2011 г.).</p>	<p>Октомври</p> <p>Ноември</p> <p>Юли</p>	<p>Проведен национален конкурс – 100 участници</p> <p>Проведен конкурс за иновативни практики в управлението – 50 участници</p> <p>Издаден сборник с тираж – 100 екземпляра</p>
<p>7.6. Изграждане на механизъм за адекватна обратна връзка</p>	<p>7.6. Апробиране и въвеждане на регистър за обучения на директорите</p>	<p>Декември</p>	<p>Апробиран и внедрен регистър</p>

**Приложение № 2 към т. 7.5
от Национална програма
„Квалификация”**

**НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС
„УЧИЛИЩЕТО – ЖЕЛАНА ТЕРИТОРИЯ НА УЧЕНИКА”**

РЕГЛАМЕНТ

I. Цели

1. Да се стимулира взаимодействието и екипната работа между педагогически специалисти, ученици и родители като предпоставка за създаване на иновативни педагогически практики и повишаване качеството на образователно-възпитателния процес.
2. Да се търси и развива потенциалът на училището като желана територия на ученика.
3. Да се създадат условия за популяризиране и обмен на иновативни педагогически практики.

II. Общи положения

1. Конкурсът се организира от МОМН в партньорство с висши училища в страната.
2. За подготовката и организацията на конкурса със заповед на министъра на образованието, младежта и науката се създават:
  - 2.1. Организационен комитет с представители от МОМН.
  - 2.2. Национална комисия за оценяване, в която се включват представители на МОМН и на висши училища.
3. Националният конкурс се провежда ежегодно.
4. Отпечатва се сборник с класираните от Националната комисия иновативни педагогически практики с цел разпространението му в училищата.
5. Регламентът на националния конкурс „Училището – желана територия на ученика” се публикува на сайта на МОМН.
6. Иновативните педагогически практики, допуснати до националния етап, се публикуват на уеб сайт на конкурса.

III. Съдържание

1. Конкурсът се провежда в следните тематични направления:

- Педагогически иновационни методи и технологии за формиране на ключови компетентности.

- Гражданско образование, извънкласна и клубна дейност, превенция на агресията и насилието в училище.

- Иновационни подходи в училищния мениджмънт.

2. Материалите се представят на хартиен и електронен носител (CD).

3. Технически изисквания за шрифт, формат, обем печатни страници – Times New Roman, 12 пункта, А4, до 7 страници.

4. Време за презентирание на докладите – 15 минути.

5. Тематичните направления подлежат на актуализиране на всеки две години.

IV. Етапи на провеждане

1. Училищен етап – провежда се на училищно ниво по тематичните направления на конкурса.

2. Общински етап – провежда се на общинско ниво по тематичните направления на конкурса.

3. Областен етап

3.1. Областният етап се организира и провежда от областна комисия, назначена със заповед на началника на РИО.

3.2. Областната комисия оценява класираните от общинския етап разработки или от училищния, когато не е провеждан общински етап.

3.3. Областната комисия предлага за участие в националния етап на конкурса разработките, класирани на първо място във всяко от трите направления по критериите в т. VI от регламента.

3.4. Областният етап се провежда не по-късно от 40 дни преди датата на провеждане на националния етап.

3.5. Срокът за изпращане на класираните материали в МОМН е не по-малко от един месец преди датата на провеждане на националния етап.

3.6. Към класираните материали РИО изпраща протокол от областния етап с участниците по направления и получените оценки, писмена заявка с предложените за националния етап участници и техните данни: трите имена, училище, адрес, телефон и електронен адрес за връзка.

4. Национален етап

4.1. Националният етап на Националния конкурс „Училището – желана територия на ученика” се провежда на дати, определени от министъра на образованието, младежта и науката.

4.2. Националната комисия оценява разработките, предложени от областните комисии.

4.3. За участие в заседанията по направления Националната комисия допуска класираните на първите 15 места добри практики от всяко направление.

4.4. Националната комисия класира представените на националния етап добри практики, като във всяко направление присъжда първо, второ и трето място и определя тези, които ще бъдат включени в сборника.

4.5. Решението на комисията е окончателно.

4.6. След приключване на работата си комисията представя на министъра на образованието, младежта и науката информация за проведените конкурси и протоколи с класираните участници по направления.

4.7. Получените материали не се връщат на авторите.

V. Награди

1. Наградите се осигуряват от МОМН и се присъждат на лицето/екипа, създали добрите педагогически практики.

2. Наградите са предметни или парични в размер:

- За първо място – 1200 лв.
- За второ място – 1000 лв.
- За трето място – 800 лв.

3. Всички участници в конкурса получават грамота.

VI. Критерии за оценяване

1. Оригиналеност
2. Перспективност
3. Приложимост
4. Интерактивност
5. Стил на изложение
6. Дизайн на мултимедийния продукт
7. Образователна стойност
8. Обхват на добрата практика

За всеки от посочените критерии максималният брой точки е 5, а максималният общ брой точки е 40.

„Училището – желана територия на ученика”

Етап.....

Направление.....

ОЦЕНЪЧНА КАРТА

Тема на разработената добра педагогическа практика.....

Автор/и.....

Училище.....

Гр. (с.)

РИО.....

№ по ред	Критерии	Точки
1.	Оригиналност	
2.	Перспективност	
3.	Приложимост (вкл. мултипликация)	
4.	Интерактивност	
5.	Стил на изложение	
6.	Дизайн на мултимедийния продукт (вкл. синхрон между словесно и графично)	

№ по ред	Критерии	Точки
7.	Образователна стойност	
8.	Обхват на добрата практика	

Общ брой точки:

За всеки от посочените критерии максималният брой точки е 5, а максималният общ брой точки е 40.

Оценители (име, презиме, фамилия и подпис):

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

Дата: .....

**Приложение № 3 към т. 7.5
от Национална програма
„Квалификация”**

**НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС
„ДОБРИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПРАКТИКИ ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ”**

РЕГЛАМЕНТ

I. Цел

Конкурсът има за цел да стимулира учителите за новаторство и творческа изява в областта на гражданско образование и да популяризира техния добър педагогически опит.

II. Общи положения

1. Конкурсът се организира от МОМН и се обявява на сайта на министерството.

2. За оценяване на конкурсните материали се създава петчленна национална комисия, утвърдена със заповед на министъра на образованието, младежта и науката, в която се включват представители на МОМН, хабилитирани преподаватели от СУ „Св. Климент Охридски” и учители по учебните предмети от КОО „Обществени науки, гражданско образование и религия”.

3. Националният конкурс се провежда на две години.

4. Отпечатва се сборник с предложените от националната комисия от класираните до десето място конкурсни материали, като задължително се включват първите три.

III. Съдържание и организация

1. Конкурсът се провежда по тема, предварително определена от националната комисия и утвърдена от министъра на образованието, младежта и науката.

2. Критериите за оценяване на конкурсните материали се определят от националната комисия и са съобразени с ДОИ за гражданско образование.

3. Комисията разработва карта за оценка, в която се отразяват резултатите при проверка на писмените работи.

4. Материалите на участниците в конкурса се представят на хартиен и електронен носител (CD) в MOMH.

5. Технически изисквания за шрифт, формат, обем печатни страници – Times New Roman, 12 пункта, А4, до 10 страници.

IV. Условия за участие в конкурса

1. До участие в конкурса се допускат доклади, разработени от педагогически специалисти или екипи от детски градини и училища в системата на народната просвета.

V. Награди

1. Наградите за първите три места:

1.1. се осигуряват от MOMH;

1.2. са парични в размер:

- За първо място – 1000 лв.
- За второ място – 500 лв.
- За трето място – 200 лв.

2. Наградите на класираните до десето място са предметни и се осигуряват от спонсори.

3. Всички участници в конкурса получават грамота.